

Pârvu Boerescu

ROM. CREȚ ȘI ALB. KREC, KREÇE, KRECË –
O NOUĂ IPOTEZĂ ETIMOLOGICĂ

Omagiul domnului academician Marius Sala

1. Adjectivul **creț**, **creață**, cu varianta (reg.) *crăț*, *crață* „(despre păr, lână:) răsucit în inele sau în spirală, ondulat; (despre suprafețe:) încrețit, îndoit în cute, ridat, plisat etc.” este înregistrat în DEX, MDA și DEXI cu mențiunea „etimologie necunoscută”. Păstrat numai în dialectul dacoromân, *creț* a fost înlocuit în aromână prin împrumuturile mai recente din neogreacă¹: *cățáros* < *κατάρως* și *zgur* < *σγουρός*. Adj. ar. *crățáros*, dat de G. Giuglea² ca echivalent al lui *creț*, este citat în *Dicționarul dialectului aromân* de T. Papahagi (p. 384, 365) fără a i se preciza înțelesul, cu o trimitere la adj. ar. *cârțanos* „trosnitor, zgomotos, viguros”.

1.1. În DA³, acceptându-se ideea că etimologia lui *creț* continuă să fie necunoscută, sunt enumerate ipotezele lui O. Densusianu: ♦ lat. **c(i)rricius* < *cirrus*⁴ „buclă de păr, cârlionț”; S. Pușcariu⁵, urmat de G. Pascu⁶: ♦ lat. **crīcius* < **crīcus* = gr. *κρίκος* „cerc, inel, brățară, buclă, cârlig (buclă a agrafei)” = lat. *circus* „cerc”, poate sub influența lui *crispus* „creț” – vezi și A. Philippide⁷: posibil ♦ *krektion*, gr. *κρικίον* „ineluș, cerculeț”; G. Giuglea (1)⁸: adj. postverbal din *a (în)creți* < ♦ got. **kraitjan* (cf. gmc. **kraita* = germ. *Kreis* „cerc”); Giuglea (2)⁹: ♦ gr. *κρέζ*, - *κόζ* „meșă de păr pe frunte”. Vezi și Giuglea (3): ♦ lat. **creptus* (*crēpitus*) [„plesnitură”] (cf. sp. *crieta*, *grieta*, pg. *greta*, it. *cretto*, v. fr. *cretel*, toate cu înțelesul general: „crăpătură care se formează în mod natural pe pământ, pe piele”), cu „absorbirea” de către acest **creptus* a înțelesului lat. *crispus* „creț” și cu evoluția fonetică *t > ț* din pl. **crepti* și din verbul derivat **inceptire*¹⁰.

¹ Cf. T. Papahagi, DDA, p. 356, 1297; A.N. Caciuperi, *Dicționar român-aromân*, p. 99.

² DR, II, 1921–1922, p. 395.

³ DA, t. I/2, fasc. 12, 1939, p. 905.

⁴ În GS, I, 1923, p. 164. Ipoteza lui Densusianu pare să fi fost inspirată de vechea etimologie: it. *riccio* „creț” < lat. **cirricius* < *cirrus* „buclă” (Ménage, *ap. Diez*, EWR, 1869, p. 349). Totuși, lat. **c(i)rricius* > doar rom. *crăț*, nu și *creț* (cf. S. Pușcariu, v. nota 5).

⁵ S. Pușcariu, *Recensii*, în DR, III, 1923, p. 843–844.

⁶ ArR, X, p. 473, *ap. I.I. Russu*, ER, p. 298.

⁷ VR, vol. XVI, 1910, p. 33, *ap. I.I. Russu*, ER, p. 298.

⁸ DR, II, 1921–1922, p. 395; cf. Giuglea, CRR, 1983, p. 103–105.

⁹ În DR, III, 1923, p. 625.

¹⁰ În LL, II, 1943, p. 20–66, cf. Giuglea, CRR, 1983, p. 268–270.

1.2. Legătura etimologică cu lat. *crispus* „creț”, invocată începând cu *Lexiconul de la Buda* (p. 145), preluată apoi, parțial, de Laurian și Massim (LM, I, p. 899), a fost acceptată de B.P. Hasdeu și H. Schuchardt¹¹, de H. Tiktin (DRG, p. 437) și de A. Scriban (DLR, p. 364), fără explicarea dificultăților fonetice.

1.3. Prin analogie cu unele dintre adjectivele terminate în *-éț*, *-eăță* (*glumeț*, *isteteț*, *răzleț*, *semeteț*, *zâmbăreț* etc.), originea slavă a lui *creț* a fost susținută de A. Cihac¹² și A. Byhan¹³: din sb., bg. *krecav* (< sl. **kret-ic-avŭ*), [recunoscut ulterior ca împrumut din română de T. Capidan, I.-A. Candrea etc.]; G. Weigand¹⁴: din *kretŭcŭ*, temă sl. *kret-ati*, *kreŋoti* „biegen, drehen” („a îndoi, a încovoia, a suci, a învârti”); Al. Ciorănescu (DER, nr. 2564): în legătură cu sl. *krŭčiti* „a răsuci”, cf. slov. *krèč*, ceh. *krč* „cârcel”, cf. pol. *kręty* „creț”; N. Raevschi, M. Gabinschi (SDEM, p. 210): comp. scr. *krecav* „creț, ondulat, dințat”, sloven. *krécati* „a întoarce”, *kréčati* „a îndrepta”, rus. [dial]. *кратать* „a suci” [= *крутитъ*], *крячем* „prin răsucire, sucind”, polon. *kręty* „sucit, în formă de spirală”.

1.4. S. Pușcariu (1923) a fost cel dintâi care a crezut că adj. *creț* ar putea proveni din substratul preroman: «fie că originea acestui cuvânt e latină sau autohtonă și numai înrudită cu familia greco-latină de care am vorbit mai sus [lat. **crīcius* < **crīcus* = gr. *κρίκος*, lat. *circus*],... sigur este că el nu poate deriva din serbo-croatul *krecav* „creț”»¹⁵

I.I. Russu¹⁶ a reluat ideea originii autohtone, oscilând între cele două soluții oferite de fazele mai vechi posibile, **creciu* sau **cretiu*, prima dintre ele aparținând ipotetic bazei i.-e. **kerk-*, **krek-*, rad. i.-e. **ker-*, **(s)ker-* „a încovoia, întoarce, îndoi, (în)strâmba” (Pokorny, p. 935), cf. gr. *κρίκος*, *κίρκος* „cerc, inel”, lat. *circus* „cerc”, *circum* „împrejur, în jurul”, *circā*, v. sl. *sŭ-krŭčiti* „a (se) strânge, a (se) închirci”, rus. *корча* „cârcel, crampă, convulsie”, ceh dial. *krkva* „zbârcitură, creț, încrețitură, cută”. Soluția alternativă ar fi aparținut bazei **kert-*, **kerət-*, **krāt-* „a întoarce, a răsuci” a aceluiași rad. **(s)ker-* (Pokorny, p. 584), cf. lat. *crātis* „împletitură de nuiete, țarc, grătar”, v. ind. **kṛtsa-* „împletitură”, alb. dial. *kjerthull* „cerc, vârtelniță, depănătoare” etc.

1.4.1. Argumentul cel mai puternic în favoarea etimologiei autohtone a fost dat de acad. Gr. Brâncuș¹⁷: comparația cu adj. alb. *kreç* (*fik kreç*) „(despre smochinele albe) cu pielița plesnită din loc în loc” [când încep să se „smochinească”], identic formal cu rom. *creț* „încrețit”, cuvântul fiind semnalat de Al. Xhuvani în anul 1960, în „Buletinul Universității din Tirana” (BUT, 14, 4, p. 3), cu mențiunea că este un cuvânt î m p r u m u t a t din română. Gr. Brâncuș a inclus încă o dată¹⁸ adj. *creț* printre cuvintele aparținând „probabil” fondului lexical autohton, iar G. Mihăilă

¹¹ B.P. Hasdeu, CuvB, I, p. 111; cf. ed 1984, p. 150, 494, 528, 546.

¹² Cihac, DEDR, II, p. 82, ap. I.I. Russu, ER, p. 298.

¹³ În JB, V, 1898, p. 316, idem.

¹⁴ În BalkA, II, p. 472; III, p. 107, idem.

¹⁵ S. Pușcariu, în DR, III, 1923, p. 844.

¹⁶ În CL, VII, 1962, p. 124; Russu, ER, 1981, p. 298–299.

¹⁷ Gr. Brâncuș, în SCL, XXIII, 1972, p. 304.

¹⁸ Gr. Brâncuș, VA, 1983, p. 137. În [2009], Gr. Brâncuș îl omite pe *creț* din lista cuvintelor autohtone.

era de părere că ar fi vorba de un element autohton „sigur”, atestat în anul 1330, prin comparație cu «alb. f. *krecë* „figue à l'écorce crevée çà et là; épine”¹⁹.

2. A fost necesar să reluăm în amănunt discuția din jurul originii adjectivului *creț*, pentru motivul că principalele direcții de cercetare etimologică – latină, slavă, autohtonă – nu au dus până acum la rezultate acceptabile.

2.1. Etimologia slavă ar trebui să fie respinsă definitiv, deoarece rădăcinile vechi slave citate la § 1.3. nu ar fi putut avea alt reflex românesc decât variantele *cârçi, cf. rom. *cârcel* și ceh. *krčít čelo* „a încreți fruntea”, cf. ar. *cârcil'ios/ncârcil'eat* „buclat, cârlionțat” – Papahagi, DDA, p. 362, 859, ori *crânt, cf. a *scrânti* și pol. *krećić (sie)* „a (se) învârti, a (se) răsuci”, sloven. *krécati* și srb., cr. *krétati*, cf. Skok, ER, II, p. 191–192. Srb. *krècav* și bg. *крѣцав* sunt în mod cert împrumuturi din română, cf. Skok, ER, II, 1972, p. 191, s.v. *krešpati*, respectiv BER, III, 1980, p. 3.

2.2. În privința limbii albaneze, observăm că familia lexicală a adj. alb. *krec*, citat de Gr. Brâncuș după Al. Xhuvani, este mult mai bogată decât s-ar fi crezut la prima vedere. În *Fjalor i gjuhës së sotme shqipe [Dicționarul limbii albaneze contemporane]*, Tirana, 1980, adj. *krec* nu este înregistrat, fiind un cuvânt regional – gheg (din Albania centrală, la Elbasan, cf. Xhuvani, BUT, 14, 4, p. 3), relativ puțin utilizat, din moment ce a fost semnalat abia în anul 1960.

2.2.1. În locul acestuia apare însă (la pag. 880) substantivul fem. *krecë*, -a, pl. -a, -at. În *Dicționarul albanez-român* de Renata Topciu, Ana Melonashi și Luan Topciu (2003), alb. *krecë* este tradus prin: 1. ac (frunză) de conifer. 2. ghimpe; vârful/acul ghimpelui. 3. os de pește. 4. țeapă a spicului. În acest din urmă dicționar întâlnim și substantivul fem. *kreçe*, -ja, pl. -e, -et: „koka e lakrës – căpățână de varză”.

Etimologia substantivului alb. *krecë* „ac, țeapă, ghimpe, os de pește” nu ne este cunoscută din alte surse, negăsind până acum vreo referință în lucrările consultate.

2.2.2. În schimb, după E. Çabej, *Studime etimologjike...*, I, 1982, p. 181 (61), alb. *kreçe* „chou pommé [varză cu căpățână]” provine, prin elipsă, din *lakën kreçe*, cu același sens. La pag. 254 (108) se face precizarea că alb. *kreçe* și *krejçe* „varză” sunt considerate cuvinte autohtone în albaneză, fără a se da însă alte detalii.

Iată deci că adjectivul alb. m. *krec*, f. *kreçe*, substantivat, are încă două variante fonetice²⁰: *kreçe* și *krejçe*, alăturate inițial cuvântului *lakën*, varianta ghegă a alb. (tosc și literar) *lakër* „varză”. Pentru vorbitorii limbii române, varza „cu căpățână” este bine cunoscută sub numele generic de *varză creață* „plantă cu frunze mari, groase și ondulate, care se învelesc unele pe altele formând o căpățână compactă; (reg.) curechi” (*Brassica oleracea var. capitata f. alba*), ori „plantă cu frunze crețe, de culoare verde-gălbui, care formează o căpățână afânată; (reg.) chel” (*Brassica oleracea var. sabauda*), cf. DLR, XIII/1, p. 87. În consecință, există o concordanță lexicală perfectă între expresiile alb. *lakën kreçe* și rom. *varză creață*, cu singura diferență că alb. *krec*, -e, nemaifiind folosit și în alte contexte, și-a pierdut sensul

¹⁹ G. Mihăilă, *Contribuții...*, 2010, p. 93, 303. Negăsind cuvântul *krec* în dicționarele albaneze curente, autorul a confundat adj. *krec*, -e cu subst. *krecë*, atribuindu-i celui din urmă ambele sensuri divergente: „(smochină) crăpată”, respectiv „ghimpe”.

²⁰ Alături de formele *kreçe*, *kreçe*, *krejçe* ar trebui luată în seamă și varianta (în v.?) *krecke* „Kopfkohl”, „cavolo cappuccio”, cf. A.M.v. Godin, WADS, I, p. 95; cf. A. Leotti, DA-I, p. 491.

inițial, din cauza concurenței cu sinonimele mult mai frecvente alb. *krela-krela*, (reg.) *klerë* și *kaçurrel* „creț”, specializându-se cu înțelesul de „căpățână” de varză sub influența formelor paronime albaneze: *kreu* „capul”, *krerë* „capete” ale subst. *krye/* (dial.) *krej* „cap” (cf. Leotti, DA-I, p. 499).

2.3. Din punctul de vedere al criteriului *s e m a n t i c*, înțelesurile divergente ale corespondentelor albaneze ale adj. rom. *creț* creează probleme aproape insolubile. Nu există dovezi că substantivul alb. *krecë* „ac de pin, țeapă, ghimpe, os de pește” ar avea o origine diferită de cea a adjectivului *krec*, *-e* (despre smochină) „cu pielea plesnită din loc în loc” (înainte de a fi „încrețită”, „smochinită”?) sau (despre varză) „creață, cu căpățână”. În consecință, avem datoria să explicăm cum este posibil ca același cuvânt, folosit ca determinant, să aibă înțelesul de a fi „curbat, răsucit, ondulat, buclat, ridat, plisat, plesnit” etc., iar folosit ca substantiv, să devină numele unor obiecte foarte subțiri, foarte drepte și foarte ascuțite, precum „acele coniferelor”, „țepii spicului” sau „oasele de pește”. Această polarizare semantică neobișnuită necesită în mod obligatoriu o explicație necontradictorie.

3. Întrucât etimologia lui *creț* nu poate fi rezolvată în contextul prea puțin relevant în cazul nostru al comparației indo-europene, preferăm să utilizăm pentru comparație, în primul rând, datele existente în interiorul familiei limbilor romanice. O analiză dedicată termenilor cu înțelesul „creț”, din domeniul romanic, după câte știm, nu a mai fost întreprinsă până acum, pentru lămurirea etimologiei cuvântului românesc *creț*.

3.1. Lat. *crispus*, *-a*, *-um* este singurul adjectiv latin moștenit din indo-europeană (bază i.-e. **kreis-p-*, rad. i.-e. **(s)ker-*, Pokorny, p. 935, 938), care semnifică în primul rând calitatea de a fi „încrețit, ondulat” (despre păr) sau „ondulat, cu încrețituri, cu vine” (despre marmură, lemn, frunze etc.), cu exemplele date de G. Guțu (DL-R, p. 284): *crispi cincinni* „zulufi ondulați” (Plautus), *marmor undatim crispum* „marmură cu vine ondulate” (Plinius), *acer non crispum* „arțar care nu are vine” (Plinius), *lactuca crispissimi folii* „lăptuca cu frunza foarte creață” (Columella).

Posteritatea adj. *crispus* și a verbului *crispāre* „a încreți, a ondula, a bucla, a vâluri etc.” acoperă întreaga arie romanică centrală și apuseană (cf. REW³, 2329, 2327a): it. *crespo* „creț, încrețit, cu crețuri”, *crespare*, *increspare* „a încreți”, log. *krispu*, engad. *kraisp*, v. fr. *crspe*, occ., cat. *cresp*, fr. *crêper* „a friza, a încreți, a crepona”, *crêpu* (despre păr) „scurt și creț”, *crêpelé* „creț”, sp. *crespo* „creț, cârlionțat, ondulat, încrețit”, pg. *crespo* „zbârcit, încrețit, creț”, occ., cat., sp. *crespar*, *encrespar* „a încreți”, pg. *crispar* „a provoca zbârcituri, a încreți” etc. Familiei etimologice a adjectivului lat. *crispus*, *-a*, *-um* îi aparțin și substantivele it. *crespa* „zbârcitură, încrețitură, rid; creț, cută; ondulare”, friul. *grespe* „zbârcitură, creț, rid”, sp. *crespa* „chică, plete”, fr. *crêpe* „clătită, gogoasă, (textile:) crep, material creponat” etc.

Moștenirea lăsată de adj. lat. *crispus* limbilor romanice este caracterizată în special prin numărul mare de forme derivate și contaminate. Cuvântul cel mai apropiat fonetic de rom. *creț* este urmașul diminutivului lat. *crispulus* „cârlionțat, creț”, care a devenit în urma unei evoluții fonetice normale în limba galiciană: *crecho* (cf. DRAG) și *crencho* „creț” (REW³, 2328a). Substantivul galician *crecha*,

cu varianta *crencha* are sensul de „coadă de păr împletită” (sinonim: galic., sp. *trenza*, pg. *trança*). Sp. *crencha* „despărțitură/șuviță a părului” este considerat de García de Diego ca un posibil împrumut din galiciană, contaminat cu cat. și sp. reg. *trena* „împletitură (a părului etc.)” < lat. *trīnis* „câte trei”, în timp ce J. Corrominas preferă, cu rezerve, etimologia lui Cabrera: *crencha* < lat. *crīnicula, *crīniculus* „(fir de) păr, șuviță”, diminutivul lui *crīnis* „păr, coadă împletită”, ori postverbal al verbului *crenchar* < lat. *crīnīculare „a face șuvițe sau cozi din păr”. O altă formă apropiată fonetic de cele iberice poate fi întâlnită în corsicană: *creccia* (*kreča*), variantă fonetică a it. și cors. *treccia* „coadă de păr împletit”, care în REW³, 8893 este atribuită contaminării dintre lat. *trichea „coadă, cosiță” cu lat. *coma* „coamă”, deși mult mai probabilă ar putea fi contaminarea dintre lat. *trichea și lat. *crīnis*, care au același sens: „coadă împletită”.

Lat. *crispus* a fost împrumutat și în albaneză ca adjectiv, ulterior substantivat: *kreshpë* „oaie cu lâna lungă și aspră, oaie bârsană”. Atât alb. *kreshpë* cât și verbul derivat alb. *kreshpëroj* „a aspri lâna, a face să i se ridice părul măciucă, a face să se zbârlească părul” și (refl.) *kreshpërohem* „a se zbârli, a i se face părul măciucă, a se aspri (despre lâna)” denotă o restrângere și o specializare semantică pe care le întâlnim și la sard. *crispu* „aspru, zbârlit, dur”, trebuind să fie explicate în contextul concurenței cu adjectivele care au în prezent înțelesul inițial al lat. *crispus* – „creț”, în cazul albanezei: *krela-krela* (*klerë*) și *kaçurrel* „creț”.

3.2. În limbile romanice din arealul italic și iberic întâlnim câteva adjective sinonime cu continuatorii romanici ai lat. *crispus*, care își au însă originea în subst. lat. *ericius* „arici”. În italiană găsim: it. *riccio* (adj.) „cârlionțat, creț, buclat”, (substantivat) „cârlionț, buclă; capăt îndoit la vioară”, identic cu subst. it. *riccio*, în primul rând „arici” și apoi, prin analogie, „bârnă groasă cu țepi (în fața unui meterez) – înțeles specializat moștenit din latină; coajă țepoasă (de castană); dinte de răzătoare; țeapă de lemn”, cf. vb. it. *arricciare* „a încreți, a cârlionța, a răsuci, a îndoi; (*arricciare il pelo/ i peli*) a-și zbârli părul, a i se face părul măciucă”.

Evoluțiile de sens divergente din limba italiană prezintă un mare interes pentru cercetarea noastră. Pe de o parte, de la imaginea ariciului cu țepii „zbârliți” s-a ajuns, prin analogie, la înțelesul de „(păr omenesc) zbârlit, ridicat în sus”, iar apoi, la cel de păr „creț”. Pe de altă parte, de la aceeași imagine a țepilor zbârliți și ascuțiți ai ariciului s-a ajuns la numele individualizat al „dintelui de răzătoare” sau la acela al unei „țepe de lemn”.

În domeniul iberic evoluțiile sunt în mare măsură similare cf. REW³, 2897: alături de cat. *aritz*, [*erico*], cat. reg. *oriç*, sp. *erizo* (cu variantele reg. *arizón*, *erizón*, santand. *orizo*, astur. *oriciu*, galleg. *ourizo*, ap. Corominas, DCELC, II, p. 313, IV, p. 419), pg. *ouriço* „arici, coajă de castană cu țepi, om ursuz” și de verbele derivate cat. *erisar*, [*arrissar*], sp. *rizar*, *enrizar* „a încreți, a ondula etc., (inv.) a (se) zbârli”, pg. *eriçar*, *ouriçar* „a (se) zbârli, a ciufuli”, găsim adjectivul sp. *rizo* „creț”, încrețit, cârlionțat etc.” și substantivele sp. *rizo*, pg. *riço* „buclă, cârlionț, moț”. Vezi și fr. *hérissier*, engad. *riçer*, friul. *risá* „a (se) zbârli”.

Etimologia adjectivelor it. *riccio* și sp. *rizo* „creț etc.”: din lat. *ericius* „arici”, dată de Fr. Diez (EWR³, 1869, p. 349 [online]) și acceptată de W. Meyer-Lübke

(REW³, 2897), este considerată de J. Corominas (DCELC, IV, p. 36) ca fiind „indudable” – neîndoielnică.

Observăm că în limba română, alături de subst. *arici* există numai verbul derivat (reg.) *a (se) arici*, glosat (în DA, I/1, p. 251) „a se zbârli” (despre păr: *mi s-a aricit părul în cap*) sau „a se strânge, a se ghemui” (despre om: *mă aricesc*) etc.

B.P. Hasdeu (EMR, II, p. 1648) mai semnaleză sensul regional colectiv al pluralului neutru *arice* „ghimpiei sau țepii ariciului”: [*Mama-pădurii*] *avea... părul ca aricele*, o atestare de cea mai mare importanță pentru cercetarea noastră, așa cum se va vedea mai jos.

3.3. Pentru a ne explica apariția adjectivelor it. *riccio* și sp. *rizo* „creț”, trebuie să ne întoarcem la forma arhaică a cuvântului latin: *(h)ēr, (h)ēris* „arici”, din care provine, cu ajutorul sufixului adjectival *-icius*, forma amplificată a acestuia, *ēricius*, cea care, în variantele populare cu *ī* (lung), **ērīcius, -īi* sau **ērīciō, -ōnis*, a fost moștenită de toate limbile romanice, pătrunzând și în albaneză.

Suntem de părere că sensul a d j e c t i v a l al derivatului *ēricius* „de arici/ ca ariciul” s-ar fi putut păstra n e a t e s t a t, în latina populară, fiind transmis apoi limbilor spaniolă și italiană cu sensul evoluat de la „(părul) zbârliț, ridicat”, la cel de „(păr) creț”. În favoarea acestei ipoteze putem invoca prezența în latină a sintagmei *acer crispum* „(lemn de) arțar cu vine, cu ondulații” al cărei echivalent latin popular *acer ericium* a fost moștenit de it. *acero riccio* „arțar (*Acer platanoides*)”, confirmându-se astfel înrudirea dintre omonimele it. *riccio* „arici” și adj. it. *riccio* „ondulat, creț”.

3.4. În aceste condiții, aparenta dispariție t o t a l ă din limba română atât a adjectivului lat. *crispus, -a, -um*, cât și cea a adjectivului lat. **ēricius -a, -um*, deveniți omonimi în latina târzie, poate părea cel puțin ciudată, la prima vedere. Imaginea de ansamblu a celor expuse până acum poate deveni însă mult mai clară dacă renunțăm la ipoteza facilă sugerată de identitatea fonetică dintre rom. *creț* și alb. *krec*. În lipsa unor termeni de comparație din alte limbi, nu este totuși obligatoriu, în principiu, ca ambele cuvinte să aibă o origine traco-dacă.

3.5. De asemenea, lucrurile devin și mai limpezi dacă acceptăm că subst. alb. *krelë/krela* „cârlionț” și adj. alb. *krela-krela*, respectiv *klerë* „creț” n u sunt împrumuturi din lat. **cerebellus* „related to the head – în legătură cu capul”, cum crede Vl. Orel (AED, p. 195), ci sunt cuvinte a u t o h t o n e în albaneză, prin comparație cu let. *krails* „gebogen, gekrümmt – arcuit, încovoiat” (Pokorny, p. 936), cu v. germ. de s. *kral* „cârlig” (Köbler, AhdW., p. 196) sau v. germ. de s., germ. m. de s. *krol* „cârlionțat, creț” și germ. m. de s. *krol(le)* „cârlionț” (Pokorny, p. 390) etc.

Astfel, este puțin probabil ca în albaneză să fi existat două adjective autohtone sinonime, *krela* și *krec*. Dacă primul este, așa cum am arătat, un cuvânt autohton și are o circulație generală în limbă, cel de al doilea, fiind păstrat doar regional și numai în câteva contexte izolate, el nu poate fi altceva decât un cuvânt împrumutat.

3.6. Din punctul de vedere al foneticii istorice albaneze, *krec* n u poate fi autohton în limba albaneză, adică moștenit dintr-o bază indo-europeană comună **krek-io-*, ori **kert-(s)-io-*, aparținând rad. i.-e. **ker-*, **(s)ker-*. Dacă ar fi fost un cuvânt moștenit în albaneză, de la o bază i.-e. **krek-jo-* am fi avut probabil o formă

albaneză **kreq-*, sau de la i.-e. **kert-(s)-jō-*, alb. **kres-*²¹, dar nu *krec*, deoarece, în mod normal, sunetul *c* [ts] final albanez ori este împrumutat din limbile învecinate (cf. *kotec* „coteț” etc.), ori face parte din suf. *-ec*, de origine sud-slavă (cf. *kodrec* „delușor”, *gardhec* „coșar de porumb” etc.), ori este rezultatul unor evoluții fonetice interne mai recente. Toate aceste argumente pledează în favoarea ipotezei că alb. *krec* ar trebui să fie un î m p r u m u t mai vechi, probabil din latina dunăreană târzie sau/și din româna comună.

4. Ajungem astfel la singura soluție care poate da un răspuns satisfăcător tuturor problemelor de care ne-am lovit până acum. În latina dunăreană, ca și în cea italică sau iberică, presupunem că au circulat în paralel cele două sinonime cu înțelesul de „creț”: *crīspus* și *ēricius.

Printr-o contaminare fonetică puternic motivată semantic s-a ajuns doar în latina dunăreană la forma hibridă, populară, *crīcius, care este și cea mai acceptabilă din punctul de vedere al foneticii istorice românești, întrucât a fost propusă anterior de S. Pușcariu și de G. Pascu (v. *supra*), fiind luată ca bază de discuție chiar și de către I.I. Russu (ER, p. 299).

Fapt cu totul remarcabil, acesta nu ar fi singurul caz în care două adjective latine sinonime s-au suprapus fonetic în latina dunăreană. Sextil Pușcariu a arătat încă din anii 1930 (în DR, VII, p. 105–106) că fenomenul este posibil, demonstrând existența etimonului lat. (dun.) *extraliēnus al adj. *străin*, rezultat al contaminării dintre sinonimele lat. *extrāneus* și *aliēnus*. Anterior, Petar Skok [1930, p. 259] se gândise tot la o contaminație: «Adj. südsl. *stranънъ* „fremd” + rum. *vecin* > rum. *strein*», care ni se pare însă mult mai puțin probabilă.

Deși știm că demonstrația lui S. Pușcariu nu a convins pe toată lumea – în ciuda faptului că prin lat. *extraliēnus pot fi explicate toate variantele fonetice ale lui *străin*, fără excepție, inclusiv băn. înv. *strién*, avem suficiente argumente verificabile pentru a susține că lat. dun. *crīcius este singurul etimon care poate justifica t o a t e evoluțiile s e m a n t i c e atestate în română și în albaneză, pe baza încrucișării petrecute în latina dunăreană între *crī(spūs)* și *(ē)*ricius*.

4.1. Mai întâi, să reamintim faptul că evoluțiile fonetice de la lat. dun. *crīcius la rom. *creț* sunt normale, *ī* scurt latin evoluând la *e* românesc, cf. lat. *circus* > rom. *cerc*, lat. lat. *siccus* > rom. *sec* etc., iar secvența finală lat. *-cius*, *-cia* sau *-cium*, la rom. *-ț*, cf. lat. *judicium* > rom. *județ*, lat. *nutricium* > rom. *nutreț* etc.

4.1.1. În albaneză, evoluția lui *ī* scurt latin este similară, cf. lat. *crīspa* > alb. *kreshpë*, în timp ce prezența africatelor [tʃ] din alb. *kreçe* și [ts] din alb. *krece* dovedește faptul că împrumutul în albaneză al celor două variante a avut loc curând după apariția africatelor în arealul romanic răsăritean. Din punctul de vedere al evoluției lat. [k] + [i] în hiat și al palatalizării velarelor în albaneză, acest lucru înseamnă că alb. *iriq* „arici”, de exemplu, este un împrumut din lat. *ēricius, spre deosebire de alb. *krec*, cu varianta (*kreç, *kreçe*, care sunt împrumuturi din forma mult mai recentă **creciu-*, din latina dunăreană aflată în faza de tranziție spre româna comună.

²¹ Cf. Eqrem Çabej, *Studime gjuhësore*, III, Prishtinë, 1976, p. 127, 130.

4.2. Pentru evoluția sensurilor, remarcăm că rom. *creț* nu a moștenit din lat. *crispus* decât sensurile clasice ale acestuia, inovațiile semantice: „aspru, creponat etc.” nemaifiind preluate de lat. dun. **cricius*, acestea dezvoltându-se mai ales după ce lat. *crispus* și-a transferat complet înțelesul său de bază fie adjectivului romanic **ericius*, fie ca urmare a concurenței cu alte adjective sinonime (vezi cazul limbilor sardă și albaneză).

Relațiile dintre *arici* (< lat. **ērīcius*) și *creț* (< lat. *crīspus* + **ērīcius*) se caracterizează printr-o dezetimologizare timpurie, cauzată pe de o parte de diferențierea fonetică apărută: substituirea lui *a* inițial prin *c* și tratamentul diferit al lat. *ī* (> rom. *i*) față de cel al lat. *ī* (> rom. *e*), iar pe de altă parte, de împușinarea familiei românești a lat. **ērīcius*, forma sa adjectivală **ericius* „ca ariciul etc.”, moștenită ca atare în italiană și în spaniolă, fiind absorbită de hibridul lat. dun. **crīcius* > rom. *creț*. Nici măcar derivatul rom. reg. *a (se) arici* (despre păr) nu a dobândit răspândirea pe care o are fr. *(se) hérissier* „a (se) zbârli” < lat. **ericiare*, cf. fr. *hérisson* „arici” < lat. **ericio*, *-ionis* (DÉHF, p. 369), deoarece acesta a fost puternic concurat de verbul de origine onomatopeică *a (se) zbârli* (v. P. Boerescu, LR, LII, 2003, nr. 1–3, p. 23–24).

4.3. Expresia alb. (gheg.) *lakën krece* nu pune probleme semantice, fiind perfect identică cu echivalentul ei românesc *varză creață* sau *cu căpățână*, chiar dacă prin elipsă, adj. *krece* s-a substantivat, rămânând numai cu înțelesul de „varză” – „chou pommé”, menționat de E. Çabej (*op. cit.*).

4.3.1. Prezența în albaneză a variantei fonetice *kreçe* reprezintă o neașteptată și foarte bine-venită confirmare a ipotezei formulate de către acad. Marius Sala cu privire la transformarea velarei surde latine [*k*] + [*i*] + [*o*], [*u*] (accentuate sau nu) în africata rom. com. [*č*]: lat. *brachium* > rom. com. **braču*, lat. *iudicium* > rom. com. **ğudeču*, lat. *incalcēō* > rom. com. *ancalcū*, lat. **ērīcius* > rom. com. *arīču*. Evoluția ulterioară a africateri surde [*č*] la [*f*] a fost condiționată în limba română de analogia cu formele flexionare care aveau un [*f*], de exemplu **braču* > *brațū*, după pluralul **brațə*, *brațe*; **ğudeču* > *giudețū*, după **ğudețə*, *giudețe* (> *județ*, *-e*); *ancalcū* > *ancalțu*, după *ancalți*, *ancalțə* etc., în timp ce *arīču* și-a păstrat nealterată forma *arīču* dobândită în româna comună, din cauză că nu a existat o formă flexionară cu [*f*] care să declanșeze transformarea analogică a mai vechiului **-ču* în *-ț*, pluralul lui *arici* fiind tot *arici* (cf. M. Sala, *Contributions à la phonétique historique du roumain*, 1976, p. 119–125).

4.3.2. Absența mărturiilor scrise din perioada românei comune a făcut ca această ipoteză să nu poată fi demonstrată până acum prin atestări documentare sigure. Iată însă că evoluția lat. dun. **crīcius* la rom. com. **creču* este confirmată de împrumutul timpuriu alb. *(*)kreç*, *kreçe*, păstrat ca variantă a alb. *krec*, pentru motivul că în albaneză nu au existat aceleași condiționări fonetice care au provocat în limba română evoluția lui [*č*] din rom. com. **creču* la [*f*] din *creț*.

În albaneză analogia a funcționat în mod simetric, dinspre formele de singular spre cele de plural: *(*)kreç* a dobândit forma de feminin (*lakën*) *kreçe*, cu varianta

derivată *krejçe*, în timp ce forma relativ mai nouă, alb. (sg. m.) *krec*, are femininul albanez normal *krece*, care nu a fost împrumutat direct din rom. com. (f.) **crețǎ*.

4.3.3. Extraordinară ni se pare împrejurarea că rom. com. **creč(u)* s-a menținut nealterat nu numai în albaneză, ci și la românii din Serbia, până târziu, la începutul secolului al XIV-lea. În hrisovul din anul 1330, de la mănăstirea din Dečani, Serbia, sunt amintiți românii *Běloš i brat'mu Kreculb* – *Béloș* și fratele său *Crețul* (cf. G. Mihăilă, *Contribuții...*, 2010, p. 93). Petar Skok are marele merit că menționează în plus, în *Dicționarul etimologic al limbii croate sau sârbe* (vol. II, p. 191), citând din același document de la mănăstirea din Dečani, antroponimul *Kreč*, care nu este altceva decât supraviețuirea „pietrificată” în mediul lingvistic slav a formei rom. com. **creču*, care n-ar mai trebui să fie însoțită de asterisc, ea fiind atestată în același timp și în același loc cu forma actuală *creț*.

4.4. Așa cum am arătat mai sus, adj. alb. *krec* nu a mai păstrat în niciun context înțelesul său inițial împrumutat din latina dunăreană și din româna comună: „creț”, care este exprimat astăzi prin alb. *krela-krela* – reduplicare a unui cuvânt autohton, conform demonstrației noastre (v. supra, § 3.5) – sau prin *kaçurrel*, pare-se un împrumut slav (cf. Orel, AED, p. 163). Evoluția semantică prezentă în contextul alb. *fik krec* „smochină (coaptă) cu pielița plesnită” este ușor explicabilă printr-o dezvoltare specializată a subsensurilor românești ale adj. *creț* (despre piele): „încrețit, ridat, zbârcit”. O specializare semantică similară o întâlnim în italiană: *crespa* (s.) „zbârcitură, rid, cută”, ori în împrumuturile slovene: *krišpa* „Runzel” – „zbârcitură, rid”, *krišpati* „a se zbârci (despre piele)” sau srb. și cr. *krěspati* „idem” (cf. Skok, ER, p. 191).

4.5. Cea mai interesantă mărturie și în același timp cea mai prețioasă dovadă a contaminării și contopirii adjectivelor latine *crīspus* și **ērīcius* ne este oferită de substantivul alb. *krecë* „ac de pin, țeapă a spicului, os de pește, ghimpe”.

Alb. *krecë* este împrumutat în mod cert dintr-o formă regională, sudică, a latinei dunărene, aflată în contact cu protoalbaneza: **crīcia*, un plural neutru substantivat al adj. **crīcius*, *-ium*, care a preluat integral și exclusiv sensurile componente contaminate: **ērīcius*, *-ium* „de arici, ca ariciul”.

Ca formă de plural ulterior singularizat, lat. dun. **crīcia* a dobândit prin substantivare un înțeles mai general: „obiecte din natură similare ghimpilor (subțiri, lungi și ascuțiți) ai ariciului”, acest sens, împreună cu specializările ulterioare, fiind transmis împrumutului alb. *krecë* „ac de pin, țeapă a spicului, os de pește, ghimpe”.

În acest fel, forma contaminată de plural neutru lat. dun. **crīcia* (> alb. sg. *krecë*, dar nepăstrată în dialectele românești sud-dunărene) se dovedește a fi echivalentul perfect al variantei nord-dunărene de adjectiv pl. neutru lat. dun. **ērīcia*, din care provine, neîndoielnic, substantivul neutru regional (pl.) *arice* „ghimpii ariciului”, semnalat de B.P. Hasdeu (EMR, II, p. 1648), cf. și it. *riccio* „țeapă etc.”.

4.6. La sfârșitul demonstrației noastre putem încerca să schițăm o cronologie relativă a împrumuturilor albaneze din lat. pop. **ērīcius* și lat. dun. **crīcius*,

*crīcia. Primul împrumutat a fost *irīq* „arici”, probabil în sec. III–V d. Hr (din cauza păstrării lui *i* inițial neaccentuat²²). Următoarele împrumuturi au fost adj. (*kreç, *kreçe* și subst. *krecē*, al căror fonetism corespunde momentului apariției africatelor surde românești, în perioada de tranziție de la latina dunăreană la româna comună (probabil sec. VI–VII), în timp ce formele mai rar folosite *krec*, *krece* par să fi apărut la o dată ulterioară, sunetul [ts] putându-se datora fie unei influențe sporadice a românei comune asupra unora dintre graiurile albaneze, fie împrumutului unui mai vechi intermediar sârbesc *krec, fără sufixul *-av*, cf. antrop. *Kréco*, atestat într-un sat din Bosnia²³, fie unei evoluții fonetice interne a limbii albaneze, de natură analogică.

5. Rezumăm etimologiile discutate în acest articol, după cum urmează:

rom. *arici* < lat. pop. *ērīcius (lat. cl. *ērīcius*, cf. REW³, 2897);
rom. *arice* (reg., pl. n.) „ghimpii ariciului” < (adj.) lat. dun. *ērīcium „de arici”;
rom. *creț* < lat. dun. *crīcius < lat. *crīspus* + (adj.) *ērīcius (> it. *riccio*, sp. *rizo*);
alb. *kreçe*, *krec* < lat. dun. → rom. com. *creciu < lat. dun. *crīcius, cf. rom. *creț*;
alb. *krecē* < lat. dun. → rom. com. *crīcia/**creț* < lat. balc. *crīcium = lat. dun. *ērīcium, cf. rom. (reg.) *arice*.
alb. *krela-krela* „creț”, *krelë/krela* „cârlionți” – cuv. **autohtone**, cf. let. *krails* „arcuit, încovoiat”, cf. v. gm. s. *krol* „cârlionțat, creț”, v. gm. s. *kral* „cârlig” etc.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

ArR	= Archivum Romanicum. Nuova rivista di Filologia romanza, dir. Giulio Bertoni; Geneva, 1917–.
BalkA	= Balkan-Archiv, herausg. Gustav Weigand, Leipzig, II (1926), III (1927).
BER I	= Bălgarska Akademia na Naukite, Institut za Bălgarski Ezik. VI. Gheorghiev, I. Duridanov et al., <i>Bălgarski etimologičen rečnik</i> , I (A–3), Sofia, 1971.
Brâncuș, VA	= Grigore Brâncuș, <i>Vocabularul autohton al limbii române</i> , București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
Brâncuș, 2009	= Grigore Brâncuș <i>Cercetări asupra fondului traco-dac al limbii române</i> , București, Editura Dacica, 2009.
Çabej, SE, I	= Eqrem Çabej, <i>Studime etimologjike në fushë të shqipës</i> , I. <i>Hyrje</i> . Tiranë, Akademia e Shkencave, Instituti i Gjuhësisë, 1982.
Chambers, DE	= Robert K. Barnhart, Editor, <i>Chambers Dictionary of Etymology</i> , [Edinburgh – New York], Chambers, [2004].
Cihac, DEDR	= A. de Cihac, <i>Dictionnaire d'étymologie daco-romane</i> , I, II, Francfort s/M – Berlin – București, 1870, 1879.
Ciorănescu, DER	= Al. Ciorănescu, <i>Dicționarul etimologic al limbii române</i> , București, Saeculum I.O., 2001.

²² Cf. E. Çabej, SF, 1968, 3, p. 90, ap. Cătălina Vătășescu, *Vocabularul de origine latină din limba albaneză în comparație cu româna*, 1997, p. 207.

²³ Petar Skok, *Zum Balkanlatein* III. *Lautliches*, în „Zeitschrift für rom. Philologie”, 50, 1930, p. 503.

- Corominas, DCELC = J. Corominas, *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*, I–IV, Berna, Editorial Franke [1954].
- DA = Academia Română, *Dicționarul limbii române* (A – De, F – Lojniță), București, Socec și Sfetea, (1907)–1913–1949.
- DÉHF = J. Dubois, H. Mitterand, A. Dauzat, *Dictionnaire étymologique et historique du français*, Paris, Larousse [1994].
- Diez, EWR = Friedrich Diez, *Etymologisches Wörterbuch der romanischen Sprachen*, I, II, (1852), Dritte verbesserte und vermehrte Ausgabe, Bonn, Bei Adolph Marcus, 1869.
- DIIt-R = Al. Balaci (coord.) et al., *Dicționar italian-român*, București, ed. 100+1 Gramar, 1996.
- DR = Dacoromania, Buletinul «Muzeului limbii române», condus de S. Pușcariu, Cluj, 1920–1948.
- DRAG = *Diccionario da Real Academia Galega*, Fundación Barrié, online.
- DSp-R = Alexandru Calciu, Zaira Samharadze, *Dicționar spaniol-român*, București, Editura Științifică, 1992.
- Giuglea, CRR = G. Giuglea, *Cuvinte românești și romanice*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Godin, WADS = Marie Amelie Freiin von Godin, *Wörterbuch der albanesischen und deutschen Sprache*, I, *Albanesisch-Deutsch*, Leipzig, Otto Harassowitz, 1930.
- GS = Grai și suflet. Revista „Institutului de filologie și folklor”, publicată de Ovid Densusianu, București, Atelierele Socec & Co. SA. Vol. II, fasc. 2, 1926. Vol. III, fasc. 1, 1927.
- Guțu, DL-R = G. Guțu, *Dicționar latin-român*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Hasdeu, CuvB = *Cuvente den bătrâni. Limba română vorbită între 1550–1600. Studiu paleografico-linguistic* de Bogdan Petriceicu Hasdeu. *Cu observațiuni filologice* de Hugo Schuchardt... 1878. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de G. Mihăilă. I–III, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983.
- Hasdeu, EMR = B. P. Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*, I–IV, București, Editura Socec, 1887–1893.
- IEW = Vezi: Pokorny.
- ILR I = Academia R.S. România, *Istoria limbii române*, vol. I. *Limba latină*, București, Editura Academiei, 1965.
- JB = Jahresbericht des Instituts für die rumänische Sprache (rumänisches Seminar) zu Leipzig, herausg. Gustav Weigand, I (1894) – XXIX (1921).
- Köbler, AhdW = Gerhard Köbler, *Althochdeutsches Wörterbuch*. (4 Auflage) 1993 © Gerhard Köbler: <http://www.koeblergerhard.de/germanistischeswoerterbuecher/althochdeutscheswoerterbuch/ahdZ.pdf>.
- LEI = Akademie der Wissenschaften und der Literatur – Mainz. *Lessico etimologico italiano*. Edito per incarico della Commissione per la Filologia Romanza da Max Pfister. Wiesbaden, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Band I, 1979–1984.
- LL = Langue et littérature. Bulletin de la Section Littéraire, Académie Roumaine, București, II, 1943.
- Leotti, DA-I = Angelo Leotti, *Dizionario albanese-italiano*, Roma, 1937.
- Let.-DW = K. Mühlentach, J. Endzelin, *Lettisch-deutsches Wörterbuch*. I–IV, Rigā, 1923–1932.
- LM = A. T. Laurianu, J. C. Massimu, *Dictionariulu limbei romane*. Dupo insarcinarea data de Societatea Academica Romana, elaboratu ca proiectu de..., Bucuresci, Noua Typographia a Laboratoriloru Romani, 1871. Tomu II, I–Z, Collaboratori Josefu Hodosiu si G. Baritiu, 1876.

- Mihăilă, 2010 = G. Mihăilă, *Contribuții la studiul cuvintelor de origine autohtonă în limba română*, București, Editura Academiei Române, 2010.
- Orel, AED = Vl. Orel, *Albanian Etymological Dictionary*, Brill, Leiden – Boston – Köln, 1998.
- Papahagi, DDA = Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân, general și etimologic*. Ediția a doua, augmentată. [București], Editura Academiei, 1974.
- Pokorny (IEW) = Julius Pokorny, *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*, Band I. Bern und München, Francke Verlag, 1959.
- REW³ = W. Meyer-Lübke, *Romanisches Etymologisches Wörterbuch*. 3. vollständig neu bearbeitete Auflage. Heidelberg, 1935. (7., unveränderte Auflage, Universitäts Verlag Winter, 2009.)
- Russu, ER = I.I. Russu, *Etnogeneza românilor. Fondul autohton traco-dacic și componenta latino-romanică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Sala, *Contributions* = Marius Sala, *Contributions à la phonétique historique du roumain*, Paris, Éditions Klincksieck, 1976.
- Scriban, DLR = August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Inst. de Arte Grafice „Presă bună”, Iași, 1939.
- SDEM = N. Raevschi, M. Gabinschi (redactori), *Scurt dicționar etimologic al limbii moldovenești*, Chișinău, 1978.
- Skok, 1930 = Petar Skok, *Gibt es algermanische Bestandteile in Rumänischen?*, în „Zeitschrift für romanische Philologie”, 50, 1930.
- Skok, ER = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umjetnosti, Zagreb, 1971–1973.
- Tiktin, DRG = H. Tiktin, *Dicționar român-german*, București, Imprimeria Statului, (1895) – 1903–1925.
- VR = Viața românească. Revistă literară și științifică, Iași, 1906–1916, 1920–1940, 1944–.

Rom. *CREȚ* and Alb. *KREC*, *KREÇE*, *KRECË* – A NEW ETYMOLOGICAL SOLUTION

(Abstract)

The Romanian adj. *creț* is inherited from the Eastern VLat. lexical hybrid **crīcius*, issued from the contamination between Lat. *crī(spūs)* and its synonym VLat. (adj.) **(ē)ricius* “curly, crimp, crisp”, cf. It. *riccio*, Sp. *rizo* idem. Alb. (*lakën*) *kreçe*, *krece* “headed cabbage, savoy (cabbage with crisp leaves)”, (*fik*) *krec* “wrinkled (fig)” are borrowed from Vlat. **crīcius*/Old Common Rom. **creciu*. Alb. *krecë* “needle (leaf), spine, thorn, fishbone” is borrowed from Vlat. (pl.) **crīcia*/Old Common Rom. **crețə*, etymologically/ semantically related to VLat. (adj.) **ēricium* “of the hedgehog” → “spine, quill etc.”. Alb. (pl.) *krelë/ krela* “curl”, *krela-krela* “curly” are autochthonous words, compared with Lett. *krails* “bowed, bent, wrinkled”, OHG *krol* “curly”, OHG. *kral* “hook”, ME *croll*, *crul* “curl” etc.

Cuvinte-cheie: rom. *creț*, lat. *crispus*, -a, -um, lat. pop. **ericus*, -ia, -ium, it. *riccio*, sp. *rizo*, lat. dun. **cricius*, -ia, -ium, comparație romanică, transfer semantic, atracție sinonimică, contaminare lexicală, hibrid lexical, împrumuturi romanice în albaneză, alb. *kreçe*, *krec*, *krecë*.

Keywords: Rom. *creț*, Lat. *crispus*, -a, -um, VLat. **ericus*, -ia, -ium, it. *riccio*, sp. *rizo*, V Lat. **cricius*, -ia, -ium, Romanic comparison, semantic transfer, synonymic attraction, lexical contamination, lexical hybrid, Romance loanwords in Albanian, Alb. *kreçe*, *krec*, *krecë*.

București, Șoseaua Iancului nr. 10, apart. 40.
pczboerescu@yahoo.com